

Không chuyên khoa s ̣, không gi ̣ b ̣t c ̣ m ̣t ch ̣c v ̣ nào su ̣t th ̣i đ ̣i Vi ̣ t Nam công hoà đ ̣ nh ̣ t và đ ̣ nh ̣,

tôi không có tham v ̣ng vi ̣t tài li ̣u đ ̣ ghi vào Vi ̣ t Nam qu ̣c s ̣. Nh ̣ng tôi ph ̣i c ̣m bút, vì tôi t ̣ng có đ ̣p s ̣ng thân m ̣t bên c ̣nh T ̣ng th ̣ng Ngô đ ̣nh Di ̣m t ̣ năm 1951 cho đ ̣n khi ông ch ̣t th ̣m vào năm 1963. Ông Ngô là m ̣t nhà ái qu ̣c, t ̣n tu ̣ vì dân n ̣c, mà bình sinh g ̣p r ̣t nhi ̣u h ̣ng ng ̣i thu ̣c h ̣c đ ̣o đã không bi ̣t nh ̣n xét chân t ̣ng c ̣a ông, và công trình xây đ ̣ng c ̣a ông, l ̣i còn vu kh ̣ng cho ông đ ̣ m ̣i th ̣ t ̣i ác, sau cùng đã gi ̣t ông m ̣t cách dã man, sau khi ông vô t ̣i mà đành gi ̣ tay đ ̣u hàng đ ̣ tránh cho dân Vi ̣ t nh ̣ t là quân đ ̣i đ ̣i quy ̣n ông kh ̣i c ̣nh chém gi ̣t l ̣n nhau. Ch ̣t r ̣i ng ̣i ta v ̣n không đ ̣ ông an ngh ̣. T ̣i Vi ̣ t Nam h ̣ đ ̣o m ̣ ông lên đ ̣m hài c ̣t t ̣ Nghĩa đ ̣a M ̣c đ ̣nh Chi lên t ̣n Lái thi ̣u. T ̣i h ̣i ngo ̣i cũng nh ̣ ̣ qu ̣c n ̣i, các nhà văn ít ng ̣i phán đoán công bình, k ̣t c ̣c là th ̣ vi ̣n kh ̣p n ̣i trên th ̣ gi ̣i ch ̣a đ ̣y ̣ p nh ̣ng tài li ̣u hoàn toàn b ̣t l ̣i cho ông.

T ̣ tr ̣c t ̣i nay, tôi im h ̣i l ̣ng t ̣ng vì bi ̣t mình tài m ̣n, đành ph ̣i ch ̣ đ ̣i m ̣t ngày tr ̣i xanh mây t ̣nh, nh ̣ng ng ̣i cao ki ̣n h ̣n tôi, nhi ̣u kinh nghi ̣m h ̣n tôi, v ̣ trí trong xã h ̣i và trong làng văn cao c ̣ h ̣n tôi..., s ̣ ra tay b ̣nh v ̣c ông Ngô đ ̣nh Di ̣m...Nh ̣ng t ̣c thay cho t ̣i bây gi ̣ ch ̣ th ̣y m ̣y t ̣ báo chí ̣ h ̣i ngo ̣i (trong s ̣ có t ̣ Văn ngh ̣ t ̣n phong), và m ̣t nhóm khá nh ̣ nhà chính tr ̣, nhà văn, nhà giáo (trong đó có các ông Lâm l ̣ Trinh, Nguy ̣n văn Ch ̣c, Hoàng h ̣i Thu ̣ và Tôn th ̣ t Thi ̣n) dám hi ̣n ngang đ ̣ng lên mà nói th ̣ng ra s ̣ th ̣c: ông Ngô đ ̣nh Di ̣m, t ̣ng th ̣ng đ ̣ nh ̣ t Vi ̣ t Nam c ̣ng hoà là m ̣t con ng ̣i thành tâm yêu n ̣c, t ̣i ít mà công nhi ̣u.

Núp sau trào l ̣u này, tôi b ̣ng b ̣o đ ̣: Hay là chính mình cũng s ̣ vi ̣t m ̣t cu ̣n h ̣i kí ghi l ̣i nh ̣ng giai tho ̣i mình bi ̣t v ̣ ông Ngô đ ̣nh Di ̣m tr ̣i qua 12 năm k ̣ t ̣ năm 1951 cho t ̣i năm 1963? Sách có th ̣ đ ̣ là: “Tôi th ̣ng nh ̣ m ̣t ông b ̣n vong niên: T ̣ng th ̣ng Ngô đ ̣nh Di ̣m”. ̣ ph ̣n th ̣ hai h ̣i kí, tôi đ ̣ tính s ̣ ghi l ̣i nh ̣ng l ̣u ni ̣m c ̣a m ̣t quan sát viên ̣ h ̣u tr ̣ng, v ̣i t ̣ cách là b ̣ng h ̣u vong niên, khách quan theo r ̣i các ho ̣t đ ̣ng c ̣a T ̣ng th ̣ng Di ̣m sau năm 1954. Trong ph ̣n này tôi có th ̣ đ ̣a ra nhi ̣u chi ti ̣t v ̣ s ̣ thành công c ̣a ch ̣ng trình dinh đ ̣n (H ̣ nai, Cái S ̣n, Đ ̣c M ̣); ch ̣ng trình ̣p chi ̣n l ̣c; các m ̣i giao liên C ̣ng hoà Vi ̣ t Nam v ̣i qu ̣c t ̣; nh ̣ng c ̣m b ̣y C ̣ng s ̣n m ̣n đ ̣n tôn giáo mà buông kín xu ̣ng đ ̣u ông Di ̣m qua Th ̣ng to ̣ Thích trí Quang...Đ ̣c bi ̣t là cu ̣c h ̣i ki ̣n ngày 15 tháng

Tác Giả: Trần Văn Kim, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

8 1963, có một Đức Cha Ngô đình Thục và một chức sắc cao cấp Hoà Hảo mà tôi không nhớ tên (thì u ông Nhu). Hôm đó chúng tôi theo luân và chính sách Hoa kỳ và Vatican, tôi nói về những âm mưu đen tối của Đệ nhất Cabot Lodge... Những thí nghiệm máy chụp đó họ nói là để nhìn xét, ai ai cũng thấy đó; họ nói là để nhìn mùi chính trị để ngó phái, một linh mục như tôi cần tránh xa. Kết quả tôi quyệt định chỉ viết ra phần thì như: kể sự qua máy họ để ngó của Chí sĩ Ngô đình Diệm vào giai đoạn hai năm ông lưu vong ở Hoa kỳ với hi vọng sự không chấp nhận ai, mà trái lại có thể trả lời câu hỏi: Có phải Mỹ đã đem Ông Ngô đình Diệm về Việt Nam thì tốt đẹp cho Đệ nhất Cộng hoà hay không?

1 – Hai quẻ độn (một ngôi sao sáng và một cốc thiên thục) gặp nhau

Danh tính ông Ngô đình Diệm vang vọng khắp sơn hà năm 1937, khi ông giữ bùa áo mũ, tước chức Tổng thống Lào vì bất mãn với chính phủ Bảo hộ những tay áp chế Nam triều. Tuy còn nhỏ tuổi (T.t. Diệm ra đời năm 1901, tôi năm 1920 ; niên canh hơn kém nhau gần hai con giáp theo tiêu chu kỳ - xem Giáp Thìn con T. độn Văn học Việt Nam TvKim sắp xuất bản) tôi cũng tò mò tìm hiểu thêm. Câu phong dao bình dân trên cửa miếu thờ con xứ Huế lúc này đã vang xa tới tận Ninh bình, Thanh hoá nơi tôi sống lúc bấy giờ : “Phụ vua không Khố, đào mộ không Bài”; Ông Khố là ai vậy? Ông Bài là ai vậy? Độn độn tôi nghĩ hay: lo lắng về là hai bậc lo lắng để ngó của Nam triều dưới triều vua Thành thái, cả hai theo Thiên Chúa giáo, và ông Nguyễn hữu Bài đã cốc cốc phản kháng máy ngụy Pháp mạnh tâm xúc phạm tới lăng mộ các vua Nguyễn để tìm vàng; và Ngô đình Khố đã dám lên tiếng bênh vực máy vua nhà Nguyễn trước đòi hỏi tố do. Té ra ngụy theo Thiên Chúa giáo cũng giàu lòng yêu nước như ai, và cả Khố là phần thân ông Diệm!

Lên lên, vào các năm 1945-1946, lúc đó tôi đang là sinh viên đã học hết các lớp thục học tại Trường Kỹ thuật, gần Phát Diệm, và sắp sửa làm linh mục, thì bất ngờ tôi có dịp gặp một Ông Bà Trần văn Chấn và Ông Bà Ngô đình Nhu (bà Nhu là vợ nh ái ông bà Chấn). Cả hai gia đình đều đầu gối Đệ nhất Giám mục Lê hữu T. mà về “khu an toàn Phát diệm”, tức là một phần huyện Kim Sơn với Phát diệm là trung tâm. (Vào giai đoạn này Đệ nhất Cha T. tuyên bố trung lập, không theo Pháp, không của Việt Minh). Hai bà Chấn và Nhu tá túc tại nhà dòng Mẹ Thánh giá ở Lộ phường, còn hai ông Chấn và Nhu thì sống với chúng tôi ở trường Thục học Thục kỹ. Cho tới nay trí nhớ của tôi còn ghi rõ hình ảnh ông Nhu, ăn uống như tất cả các sinh viên khác trong trường, một mình để ngó trên mâm dĩa bóng một cây nhãn, một coi cá bìa lộn dĩa mung: cá lộn ng, ng, ng, ng ...

Năm 1950, tôi là linh mục hiểu những sáng lập trường Trung học Trần Lạc tại Phát diệm. Qua trung gian một linh mục B (cố Jacques Houssa), tôi được Đệ nhất Hồng y Francis Cardinal Spellman, Tổng Giám mục giáo phận New York, để ngó thì là Tổng Tuyên úy toàn thể quân Đệ nhất Hoa kỳ, cấp cho một học bổng tại trường Iona College, New Rochelle, N.Y. Tôi về và học tiếng Anh, căn cứ vào cuốn Anglais sans peine, Vì đã biết sự La-tinh và Pháp ngữ, chỉ trong vòng một tháng tôi đã được nhận vào sách báo Anh Mỹ. Những than ôi, không có radio, không có máy ghi âm, thì làm thế nào nói và nghe nói một người người?

Tìm h ị chi ị u còn khó khăn h ị n. Vào giai đ ị n này, b ị n năm tr ị c Đ ị n biên ph ị , ng ị ị Pháp đã b ị t đ ị u mu ị n trao thêm quy ị n hành chính cho công ch ị c ng ị ị Vi ị t. Khi tôi c ị n h ị chi ị u ị ị đúng là lúc giao th ị i: các văn phòng ị Hà n ị i v ị ng hoe. S ị t ru ị t, tôi bay vào Sài g ị n ị ị th ị y m ị t tình tr ị ng t ị ng t ị . May sao bay tr ị ra Hà n ị i, thì vào đúng lúc ng ị ị Pháp trao quy ị n c ị p chi ị u khán cho ông Nguy ị n văn H ị ng, ph ị thân t ị ng Hi ị u sau này s ị thay t ị ng Phú đ ị li ị n sau đó ng ị n ị n m ị t cách bí m ị t (có ị vì ông t ị ng tr ị r ị p tâm t ị p t ị c chi ị n đ ị u v ị B ị c Vi ị t c ị sau khi Sài g ị n s ị đ ị u hàng ch ị ng?). Qua trung gian ông Nguy ị n ph ị m Phúc, tôi quen thân v ị ông Hi ị u, do đó ch ị a m ị t m ị t gi ị , tôi đã có đ ị y đ ị các gi ị y t ị c ị n thi ị t cho m ị t sinh viên xu ị t ngo ị i. Ra kh ị i văn phòng, tôi g ị p ngay Cha Tr ị n ng ị c Th ị , t ị văn phòng toà Khâm s ị Toà thánh Vatican ị Sài g ị n, b ị c t ị i và đ ị ng ị ng ị ô m m ị t ch ị ng chi ị u khán ch ị a đóng đ ị u c ị a m ị t s ị khá đ ị ng linh m ị c, ch ị ng sinh và tu n ị đ ị c h ị c b ị ng đi Âu châu và M ị châu. Tôi li ị n t ị n đ ị n và ông H ị ng vui v ị đóng đ ị u li ị n. (Sau này linh n ị c Tr ị n ng ị c Th ị s ị làm bí th ị riêng cho Đ ị c Giáo hoàng Gio-an Phao đ ị nh ị nhi ị u năm). Xét ra, hôm đó tôi đ ị c ch ị ng ki ị n m ị t bi ị n c ị ị ch s ị : đây là ị n đ ị u tiên ng ị ị Vi ị t có th ị v ị t biên gi ị i đ ị ng hoàng, mà không c ị n “xin phép” ng ị ị Pháp.

Tháng sáu 1950, tôi lên máy bay Air France (m ị t chi ị c Dakota 4 cánh qu ị t) bay nhi ị u ch ị ng v ị n, qua Bombay, Karachi (b ị y gi ị còn là đ ị t ị n), Bahrein, Cairo, Roma, đ ị ng ị ng h ị n t ị i Paris. Cu ị c hành trình kéo dài hai ngày ba đ ị m! T ị i kinh thành ánh sáng, chân tay tôi r ị i, t ị ng ch ị ng nh ị t ị chi đã long ra kh ị i kh ị p, và đ ị u thì c ị ù ù: r ị i b ị phi tr ị ng c ị gi ị , mà v ị n nh ị nghe cánh qu ị t kêu ph ị ch bên tai. Air France chi ị u khách, cho tôi m ị t bu ị ng khách s ị n s ị ch s ị ngh ị ch ị i hai ngày, r ị i m ị i lên đ ị ng đi t ị p sang M ị.

Ngày nay các h ị ng máy bay giàu t ị tín, không h ị ng nào r ị tai cho khách du ị ch bi ị t tr ị c hành trình. Nh ị ng b ị y gi ị thì khác. Air France cho tôi hay: phi công đ ị tr ị v ị t Đ ị tây đ ị ng, đ ị c đ ị ng đ ị p xu ị ng đ ị o Azores, r ị i bay th ị ng t ị i phi tr ị ng Idlewild (nay là Kennedy) c ị a N ị u ị c. Nh ị ng vào phút ch ị t, h ị đ ị i ý, và quy ị t đ ị nh bay t ị ng ch ị ng v ị n h ị n: qua Shanon (Ireland), Gander (New Foundland), Boston, r ị i N ị u ị c. Nh ị v ị y có ị tôi là sinh viên Vi ị t Nam đ ị u tiên làm th ị t ị c nh ị p c ị nh Hoa kì v ị i chi ị u khán Vi ị t Nam t ị i phi tr ị ng Logan t ị i Boston. Trong lúc đó, ch ị ng h ị n anh Đ ị tr ị ng Chu, m ị t sinh viên Vi ị t t ị i M ị sau tôi không lâu, đã theo ị trình thông th ị ng h ị n là đ ị ng thu ị qua ng ị Ellis Island, đ ị i bóng th ị n T ị do t ị i c ị ng N ị u ị c.

T ị i N ị u ị c, tôi v ị i vàng xin y ị t ki ị n Đ ị c H ị ng y Francis Spellman t ị i toà T ị ng giám m ị c đ ị ng Fifth Avenue, cách văn phòng Air France giảm ba block. Vì nói t ị ng Anh mà không ai hi ị u, tôi ph ị i dùng m ị t cu ị n s ị đ ị ghi b ị ng ch ị vi ị t b ị t c ị nhu c ị u nào, r ị i gi ị lên cho ng ị ị ta đ ị c... Không may cho tôi, g ị p ngay m ị t anh tài x ị ị u mạnh bi ị t ngay chàng sinh viên này ị n đ ị u tiên t ị i Hoa kì: g ị b ị n nói li lô m ị t h ị i nh ị đã hi ị u bi ị t, r ị i lái xe vòng vòng qua không

Tác Giả: Tr^on Văn Ki^om, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

bi^ot là bao nhiêu đ^ong ph^o m^oi t^oi toà t^ong giám m^oc. Ôi chao, văn phòng giáo ph^on N^ou ^o c sao mà r^ong l^on làm v^oy! Cô th^o kí h^on tôi hôm sau tr^o l^oi s^o đ^oc đi^on ki^on v^o ân nhân c^oa tôi. Ngài r^ot ân c^on và nói nhi^ou câu mà tôi ch^ong hi^ou gì. Đáp l^oi, tôi nói gì ngài cũng ch^ong hi^ou n^ot, nh^ong v^on th^oy ngài g^ot g^ot cái đ^ou, l^op đi l^op l^oi:m^ot câu nào đó, c^o nhiên là không vi^ot ra ch^o. Mãi sau này tôi m^oi bi^ot là ngài yên ^oi tôi b^ong m^ot câu c^oa mi^ong: “That is right! That is right!”

T^oi giáo x^o Đ^oc H^ong y g^oi g^om, tôi làm “phó ba” t^oc là sau Msgr Francis Shea, trên tôi còn Cha James Wash và John Sullivan. T^ot c^o là công dân Mĩ g^oc Ái nhĩ lan. Các v^o h^oi tôi t^o đầu mà l^oi, Tôi đáp: “T^o Shanon, Ireland”.

M^oy năm đ^ou tôi ph^oc v^o nh^o m^ot linh m^oc vào ngày ch^o nh^ot, và m^ot ngày trong tu^on; th^oi gi^o còn l^oi, tôi đi h^oc ráo ri^ot, c^o mùa hè cũng không ngh^o. T^oi đ^on chúng tôi xem Tivi, m^ot máy đi^on th^o có ngân m^oc (screen, monitor) b^o cao ch^ong hai gang tay, b^o ngang ch^ong hai gang r^oi, nh^o v^oy máy thu^oc lo^oi khá l^on. Tôi phàn nàn hình đen tr^ong không có màu, thì đ^o chi^ou ý tôi, m^oy ông cha l^op m^ot kính lúp khá l^on ch^op kín ngân m^oc, ph^on trên bôi màu thiên thanh, khúc gi^oa màu l^oc, và ph^on d^oi là m^ou nâu.

Tôi vào tr^ong lona nh^on h^oc món Hoá. Khuy^ot t^ot ch^o đ^oc và vi^ot đ^oc nh^ong không nghe không nói đ^oc Anh ng^o đã ch^ong gây ch^ong ng^oi gì cho tôi theo k^op các bài h^oc, vì khi đ^oy môn Hoá ông thầy th^ong vi^ot công th^oc Toán Hoá rõ ràng trên b^ong xanh, cho nên dù l^on tu^oi h^on đ^ong liêu c^o m^ot con giáp, dù đã ch^om đ^ot đ^oi sinh viên cũng c^o ch^oc năm, tôi v^on theo k^op m^oi ng^oi. Ch^o c^on h^oc thêm vài l^op ti^ong Anh, m^oy tháng sau tôi đã ch^om đ^ot đ^oc giai đ^on v^oa câm v^oa đi^oc.

Sang năm 1951, tôi nh^on đ^oc đi^on tín t^o Âu châu báo tin có Đ^oc Cha Ngô đình Th^oc v^oi bào đ^o là Ông Ngô đình Di^om đ^on sân bay Idlewild, c^on tôi ra đón. Tôi v^oi vàng tune up chi^oc xe Plymouth, đã cũ mà còn s^och s^o c^oa tôi, r^oi v^on b^o đ^op nh^ot vào ng^oi...B^o này tôi đã mua tr^oc đó ít lâu đ^o thay th^o cho b^o complet may t^oi Hà n^oi, m^oc vào mà th^oy mình ch^ong gi^ong ai ^o Hoa kì. B^oa đó, tôi v^on ch^oa trú b^o đ^oc đáng đ^op anh chàng nhà quê lên t^onh, m^oc đ^ou trên đ^ou đ^oi mũ d^o đen, tr^oc c^ong c^o mang c^o c^on tr^ong, và n^op qu^on c^ong nh^o dao c^oo. Nên nh^o r^ong: h^oi đó kĩ ngh^o đ^ot ch^oa s^on xu^ot các th^o s^oi nhân t^oo, có th^o ^oi b^ong bàn là nóng làm ra nh^ong n^op r^ot b^on. Áo vét tông không k^o, qu^on chúng tôi b^oy gi^o th^ong may b^ong v^oi len màu đen, c^o m^ot ho^oc hai tu^on ph^oi đ^om t^oi Chinese laundry gi^ot khan r^oi ép b^ong máy h^op. M^oc đ^ou s^oc ép c^oa máy khá l^on, nh^ong n^op qu^on th^ong ch^o c^om c^o đ^oc m^ot hai tu^on là cùng, r^oi ph^oi mang đi ép n^op l^oi...T^oi sao c^ou kì đ^on th^o? Vì giáo sĩ th^oi đó ra đ^ong không đ^oc hút thu^oc, không đ^oc u^ong r^ou, áo qu^on ph^oi t^o ch^onh h^ot s^oc: mũ “ph^ot” đen đ^oi vào mùa đông, lo^oi Panama tr^ong đ^oi vào mùa hè. Noblesse oblige mà! Vào th^op niên 1950, đ^oc đ^oc bi^ot kính

tr ị ng là “1/ Công ch ị c, trên h ị t là T ị ng th ị ng Henry Truman, 2/ Giáo sĩ; 3/ C ị nh sát và th ị ch ị a l ị a. Tr ị con đ ị a nào cũng m ị l ị n lên s ị làm c ị nh sát ho ị c th ị ch ị a l ị a!...Ồi th ị i b ị n ph ị ị ng thanh bình, dân tình đ ị n h ị u nay còn đ ị u.

Tr ị ị i chuy ị n mua b ị complet m ị i. B ị a đó tôi g ị t ra m ị t bên h ị ng Bond (bình dân quá!), mà l ị n n ị đ ị n l ị i đ ị c Fifth Avenus, Manhattan m ị y vòng, r ị i đ ị u th ị ng ng ị c ị ị n, tr ị nh tr ị ng b ị ị c vào h ị ng Roger Pitts. Cho là khách x ị p (th ị h ị i: khách b ị ị c vào Roger Pitts ai mà không ph ị i là khách x ị p?). nh ị n viên h ị ng x ị m ra đ ị n; m ị i th ị h ị t b ị này sang b ị khác. K ị t c ị c h ị gi ị i thi ị u m ị t b ị hai hàng c ị c, v ị i len m ị n, v ị i giá c ị t c ị . G ị thanh niên Vi ị t Nam nào có bi ị t gì, nghe h ị nói hàng bán theo giá đ ị c bi ị t dành cho giáo sĩ, nh ị t là ng ị ị i ngo ị i qu ị c (?), b ị n vui v ị m ị c ti ị n ra tr ị . V ị nh ị m ị y ông linh m ị c b ị n nghe k ị ai cũng l ị n ra c ị ị i ra n ị c m ị t, th ị ị ng thay k ị ng ị th ị b ị cá m ị p làm th ị t. ị lâu h ị n, tôi m ị i nh ị n ra áo hai hàng c ị c ch ị thích h ị p v ị i ng ị ị i to con, và hàng may s ị n không bao là toàn m ị, nh ị t là lo ị i may theo kích th ị c ng ị ị i da tr ị ng da đ ị n thì làm sao làm n ị i b ị t đ ị c các nét đ ị y đ ị ị ng tính trên thân th ị m ị t h ị n t ị da vàng?

Ph ị i, b ị a đó tôi ph ị p phòng ra đ ị n ông Di ị m, v ị i ý th ị c: Đ ị c Cha Th ị c ị ng là b ị n đ ị ng song v ị i Đ ị c H ị ng y M ị t ị i Roma ngày nào, thì ch ị c ch ị n ông Di ị m s ị đ ị c Đ ị c H ị ng y ân c ị n đ ị n ti ị p. Mà qu ị nh ị th ị . H ị n n ị a vì tôi và ông Di ị m cùng chung m ị t ng ị ị i b ị o tr ị là Đ ị c H ị ng y, cho nên hai chúng tôi s ị có nh ị u c ị h ị i s ị ng bên nhau. M ị t l ị n n ị a, tôi đ ị n đoán: Tuy n ị i ông Di ị m l ị u trú là nhà dòng các linh m ị c Maryknoll g ị m hai c ị s ị : m ị t ị Ossining N.Y.(thu ị c ti ị u bang N ị u ị ị c), m ị t ị Lakewood N.J. (thu ị c ti ị u bang New Jersey), nh ị ng m ị i l ị n ông t ị i Manhattan ti ị p chính khách t ị i khách s ị n, thì ông th ị ị ng c ị y tôi đ ị a đ ị n. Có khi tôi còn tình nguy ị n b ị ti ị n riêng thuê khách s ị n, vì bi ị t ông c ị r ị t thanh b ị ch. Đ ị n đ ị n không có v ị ị n đ ị o đ ị c l ị i th ị k ị t nghĩa, mà hai “Vi ị t ki ị u” niên canh cách nhau hai con giáp, đã tr ị nên b ị ng h ị u vong niên chí thi ị t. B ị Hoa trung v ị t Tr ị ị ng thành mà ch ị t g ị p đ ị c ng ị ị i đ ị ng h ị ị ng thì b ị t đ ị c l ị c h ị ? T ị i đây tôi h ị i t ị ng t ị i anh Nguy ị n xuân Đ ị n, con ông Nguy ị n ph ị m Phúc. Tôi quen bi ị t gia đ ị n này t ị 1948; năm mà h ị kéo nhau t ị khu t ị (Thanh hoá) ra Phát đ ị m (Ninh bình: khu ba), nh ị m lúc tôi m ị i thành l ị p tr ị ị ng trung h ị c Tr ị n L ị c. Do đó tôi tìm đ ị p ti ị n c ị Anh Đ ị n. B ị a đó, tôi thuê cho ông c ị m ị t phòng cao ráo t ị i khách s ị n Tudor, l ị i thuê cho Đ ị n m ị t phòng bên c ị nh. M ị t nhân v ị t l ị ch s ị gi ị p m ị t m ị t thanh niên m ị i l ị n. Hai bên đ ị m đ ị o m ị t h ị i. Sau đó tôi h ị i Đ ị n nghĩ sao v ị ông C ị thì Đ ị n tr ị l ị i ngay: không ng ị m ị t nhân v ị t l ị y l ị ng t ị lâu, mà còn tr ị nh ị v ị y, nh ị ng đáng đ ị ch ị bát, l ị i đ ị n t ị ị ng thì làm sao có th ị h ị p đ ị n anh, làm sao có th ị làm lãnh đ ị o nhân dân c ị n ị c? C ị m gi ị c đ ị u tiên là nh ị th ị nh ị ng v ị sau Đ ị n đã nh ị u năm làm vi ị c ị to ị đ ị i s ị Vi ị t nam t ị i Washington, đ ị ị i quy ị n đ ị i s ị Tr ị n văn Ch ị ị ng.

2 - Nh ị u ng ị ị i mu ị n bi ị t:
H ị n hai năm s ị ng chung v ị i các linh m ị c Maryknoll, ông Di ị m đã làm nh ị ng gì?

Không đ ị h ị c, không đ ị tu thì ông làm gì?

M ị c tiêu s ị m ị t ông nh ị m là tìm nhân tài trong s ị các sinh viên du h ị c t ị i M ị và Canada: Hu ị nh văn Lang, Đ ị v ị ng Lí, Bùi công Văn nhân viên Voice of America, Bùi ki ị n Thành, Nguy ị n Thái, Nguy ị n ng ị c Linh, bác sĩ Th ị v ị i ch ị Minh, và Nguy ị n đình Hoà vân vân....Riêng Nguy ị n đình Hoà có ph ị thân quen bi ị t ông Di ị m. Khi Nguy ị n đình Hoà làm đám c ị i, ông C ị đòi tôi đ ị a đi mua quà t ị ng đôi tân hôn.

M ị c tiêu s ị hai là ông nghiên c ị u t ị i ch ị chính th ị và chính tr ị ng Hoa kì. Trong s ị các chính khách M ị ông g ị p g ị nhi ị u l ị n, có các ông Senator Manfield, Justice Douglas, và...J.F. Kennedy lúc ị y m ị i b ị c chân vào th ị ng ngh ị vi ị n. Có l ị n ông C ị đ ị n tôi ph ị i thuê phòng khá sang, đ ị c ị g ị p g ị Th ị t ị ng Pháp.

V ị phía chính khách Vi ị t Nam, ông Di ị m nhi ị u l ị n ti ị p hai giáo s ị B ị u H ị i, và Nguy ị n văn Tho ị i. Nhà hoá h ị c l ị ng danh B ị u H ị i thì tôi quen tên r ị i, vì nhi ị u l ị n đã đ ị c các bài ông nghiên c ị u v ị Hoá, nh ị ng Nguy ị n văn Tho ị i? Đ ị c h ị i thì C ị tr ị l ị i: “Ông Tho ị i là m ị t giáo s ị ị Collège de France”. Tôi ng ị c nhiên: “Chà! ch ị c ị ng ph ị i xu ị t s ị c l ị m, th ị mà t ị i sao tôi ch ị a t ị ng nghe đ ị n tên.”

M ị t b ị a n ị có Cha Cao văn Lu ị n t ị i ra m ị t. Trong cu ị n h ị i kí: “Bên giòng l ị ch s ị” linh m ị c vi ị t v ị sau này, Cha t ị ng thu ị t khá dài nh ị ng l ị n mình g ị p vua B ị o đ ị i, Ch ị t ị ch H ị chí Minh, và ông Ngô đình Di ị m. ...Vi ị t v ị cu ị c h ị i ki ị n gi ị a ngài và ông Ngô l ị n ị y, Cha có biên vài dòng v ị Linh m ị c Tr ị n văn Ki ị m ng ị i đ ị a ph ị ng đã đ ị n cha tham quan N ị u ị c. Thú th ị t tôi cũng có đ ị p g ị p vua B ị o đ ị i v ị thăm Đ ị c Cha Lê h ị T ị, và đ ị l ị Mi-sa t ị i nhà th ị Phát di ị m. Nh ị ng h ị i ị y tôi ch ị là thành vi ị n ca đoàn tr ị ng th ị n h ị c Th ị ng ki ị m, nhìn lên ch ị th ị y nhà vua ng ị xa xa trong khuôn viên đ ị c bi ị t g ị n bàn th ị. Khi c ị hành thánh l ị, chúng tôi đã hát nh ị ng bài plain chant du đ ị ng, và nh ị c đa âm (4 dòng nh ị c đ ị i nhau) c ị a Palestrina, Victoria... Không ph ị i là t ị kiêu, nh ị ng dám khoe r ị ng chúng tôi hát r ị t hay, và l ị t ị t đã đ ị c chính hoàng th ị ng ban khen. Tôi cũng có đ ị p g ị p Ch ị t ị ch H ị chí Minh khi ông v ị Phát di ị m, tôn vinh giám m ị c Lê h ị u T ị làm c ị v ị n chính ph ị. C ị t ị i công đ ị ng Đ ị c Giám m ị c (nhà chung Phát di ị m), c ị t ị i nhà h ị i quán Đ ị c Cha Tòng, tôi đ ị ng cách ông H ị không quá b ị n năm b ị c; tôi đ ị c nghe ị ng t ị i c ị i nói v ị i dân Phát Di ị m: “Khi nhà xây còn dang đ ị, ng ị i ta th ị ng b ị m ị c g ị ch v ị a n ị m ng ị n ngang, nh ị ng nhà xây xong r ị i ng ị i ta s ị đ ị n đ ị p đầu vào đ ị y!!!” Nghe câu sau cùng, tôi n ị i gai ị c kh ị p mình, t ị đ ị nh đ ị u xu ị ng t ị i gan bàn chân.

Lúc này (năm 1947) tôi là m ị t linh m ị c tr ị ph ị trách x ị H ị ng đ ị o. Trên đ ị ng tìm v ị Phát di ị m, ông H ị đi qua H ị ng đ ị o trong m ị t chi ị c xe Peugeot. Xe đ ị ng ch ị y ch ị m ch ị p

Tác Giả: Tr ị n Văn K ị m, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

ngang nhà th ị H ị ng đ ị o, ch ị t có m ị t em bé trai băng qua đ ị ng b ị xe đ ị ng nh ị. Ông H ị v ị truy ị n cho tài x ị đ ị ng l ị i, b ị c ra đ ị th ị ng bé đ ị ng lên. Ông l ị y tay ph ị i áo n ị n nhân, mi ị ng h ị i: “Em có đau không?” Tr ị i ị i, nhân v ị t vô th ị n này mà quét đ ị n giang s ị n, thì đ ị o Thiên Chúa cùng v ị i các tôn giáo khác s ị kh ị n đ ị n to, t ị th ị m nghĩ nh ị v ị y. Sau này t ị i N ị u ị c khi đã hi ị u bi ị t ông c ị nhi ị u r ị i, có l ị n t ị i dám đ ị m ông Ngô đ ị nh Di ị m, so sánh v ị i ông H ị chí Minh. T ị i than th ị : “ ị c chi C ị có tài bi ị u l ị lòng th ị ng dân (hay là m ị dân?) nh ị ông H ị khi ị ng đ ị qua nhà th ị H ị ng đ ị o c ị a t ị i! ị c chi C ị bi ị t t ị i c ị i nh ị ông H ị khi ị ng đ ị n thuy ị t ị nhà H ị quán Đ ị c Cha T ị ng t ị i Phát đ ị m!” T ị ng lai đã ch ị ng minh: t ị i khi p s ị ông H ị và đ ị ng C ị ng s ị n, l ị i lo ng ị i cho ông Di ị m là r ị t đ ị ng. Nh ị ng khi giáp k ị n v ị i giám m ị c Lê h ị u T ị n ị y, ông H ị đã thân m ị t tuyên b ị , “Sau này n ị u t ị i mu ị n c ị i đ ị o, t ị i s ị xin Đ ị c Giám m ị c C ị v ị n r ị a t ị i cho t ị i.” Tài gi ị hình t ị i m ị c này, thì nh ị t đ ị nh t ị i không mong ông Ngô theo k ị p ông H ị !

Xem đó, càng ngày t ị i càng b ị o đ ị n , c ị nh ị ng t ị t ị ng gi ị u kín trong đ ị u t ị i cũng đ ị m ra ra th ị o lu ị n v ị i ông Di ị m. Ph ị n ông, ông cũng làm nh ị th ị đ ị i v ị i ng ị i b ị n vong niên là t ị i. Thu ị c giáo x ị Blessed Sacrament ị New Rochelle, n ị t ị i tr ị tr ị , có m ị t tín đ ị Thiên Chúa giáo ng ị i Trung hoa. T ị i đ ị m ng ị i này gi ị i thi ị u v ị i ông Di ị m. Bi ị t thân th ị ông Di ị m r ị i, sau đó không lâu, ng ị i b ị n Trung hoa c ị a t ị i đã g ị i th ị m ị i hai chúng t ị i ị ị ị c m T ị u t ị i nhà. Th ị vi ị t b ị ng Hán t ị , h ị n ch ị s ị đ ị n khách vào cu ị i tu ị n, tr ị ng “đ ị l ị c nh ị t”. M ị c hi ị u bi ị t Hán t ị c ị a t ị i lúc đó còn h ị n h ị p. Đ ị c th ị , t ị i ng ị c nhiên: “ ị a, sao ng ị i Công giáo l ị i m ị i khách Công giáo t ị i nhà ị ị ị ị vào ngày th ị sáu ph ị i ki ị ng th ị t?” Ông Di ị m không ng ị i nói cho t ị i hay: “Đ ị l ị c nh ị t c ị a Trung hoa là ngày th ị b ị y c ị a ta”.

Ông còn thân m ị t h ị n đ ị i v ị i t ị i trong giai th ị i sau. C ị khi có ông C ị hi ị n đ ị n, m ị i l ị n nghe ng ị i ta h ị i nguyên quán, t ị i th ị ng tr ị l ị i mình là ng ị i Phát đ ị m. B ị a đó, ông C ị nh ị th ị thích khu ị u tay vào hông t ị i mà tr ị l ị i thay: “Cha K ị m là ng ị i Phát đ ị m đó”. B ị y gi ị t ị i m ị i v ị l ị : ông C ị đ ị n t ị i tránh tên húy vì theo phép giao t ị Vi ị t Nam nên tránh g ị i tên cúng c ị m ng ị i có m ị t. Không may cho t ị i, vì quá Tây ph ị ng hoá, t ị i s ị a luôn “Di ị m” thành Di ị m” tr ị c m ị t m ị i ng ị i, mà không nh ị r ị ng Hán t ị m ị t ch ị có c ị hai âm là Di ị m và Di ị m.

Ngày x ị a m ị t nhóm th ị n ị xây nhà th ị cho m ị t h ị đ ị o, có linh m ị c nhi ị m s ị mang quý danh là H ị. Su ị t th ị i gian xây c ị t, ng ị i ta đã tránh tên “H ị ” mà khi c ị n b ị t m ị ch g ị ch đá, ai ai cũng g ị i :”Cháo đây”.

Vì mu ị n ông Di ị m thay đ ị i b ị u khí cu ị i tu ị n, m ị t hôm t ị i m ị i ông l ị i thăm t ị i. V ị n s ị ng chung m ị t nhà v ị i các linh m ị c M ị , thi ị u t ị i n nghi t ị i p khách, t ị i ch ị t n ị y ra ý k ị n. “Hay là mình m ị n các tu n ị College of New Rochelle giúp?” S ị là không xa nhà các linh m ị c, có m ị t tr ị ng ng cao h ị c chuyên đ ị y các cô chi ị u con gái nhà gi ị u, phòng ị c r ị t đ ị p, do các tu n ị

Tác Giả: Tr ị n Văn Ki ị m, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

dòng Ursuline đ ị u khi ị n. Nhóm n ị l ị u này có h ị c l ị c r ị t cao, l ị i giàu lòng t ị bi bác ái: mong h ị s ị giúp tôi, m ị t linh m ị c s ị t ị i. Đ ị ng th ị i, tôi l ị i e dề không mu ị n cho h ị bi ị t ông Di ị m là ai, vì s ị mang t ị ng linh m ị c mà làm chính tr ị. Nh ị v ị y ch ị a ch ị c h ị s ị ch ị p nh ị n l ị i tôi yêu c ị u mà thay tôi t ị p khách? Ai ng ị : ch ị vì n ị l ị i m ị t linh m ị c b ị n s ị, h ị đã không ng ị n ng ị i dành riêng cho khách m ị t căn phòng r ị ng rãi trong khuôn viên ngôi tr ị ng c ị a h ị, m ị i khách ăn ng ị su ị t hai ngày th ị b ị y và ch ị nh ị t. B ị a c ị m ch ị có hai chúng tôi ng ị i ăn, tr ị c m ị t ân c ị n m ị t v ị giáo s ị đ ị i h ị c vô danh, ng ị i da tr ị ng, h ị ng hào trong b ị trang ph ị c tu n ị. Nàng t ị n tình b ị ng c ị m r ị t n ị c ph ị c th ị hai ng ị i Vi ị t chúng tôi su ị t hai ngày. H ị i v ị đ ị m ng ị có ngon không, ông Di ị m tr ị l ị i,: “B ị u khí r ị t thanh t ịnh, gi ị ng ng ị r ị t êm ái th ị m tho, nh ị ng h ị c ị n gì mà ph ị i thay ch ị đ ị m m ị i t ị i, và khăn lau trong bu ị ng t ị m m ị t ngày ba l ị n?” Ôi! Tình th ị n tu n ị dòng Ursula vào th ị p niên 1950 sao mà cao v ị i v ị i làm v ị y!

Tr ị v ị cu ị c c ị H ị t ị i thăm Đ ị c Giám m ị c Lê h ị u T ị. Cũng hôm đó, ông H ị sau khi tham quan khuôn viên thánh đ ị ng đã t ị n b ị ra t ị n b ị h ị. Đi ngang qua nhà ông giáo Hu ị (tr ị c kia là nhà ông phó Bá ph ị thân ông giáo Hu ị, và trong m ị t th ị i gian t ị 1885 đ ị n 1890, cũng là n ị i C ị đ ị Gi ị n, theo l ị i m ị i c ị a Cha Tr ị n L ị c, đã m ị tr ị ng d ị y Hán t ị. (Xem t ị n sĩ Nguy ị n t ị Gi ị n trong cu ị n T ị đ ị n văn h ị c L.m. Tr ị n Văn Ki ị m s ị p phát hành), ông H ị bu ị ng ra m ị t câu cho t ị i nay tôi v ị n cho là khó hi ị u: “C ị nh v ị t y nh ị x ị a không có gì là khác” (???)

Có l ị n chính khách M ị ph ị n n ị v ị i tôi: linh m ị c đ ị cao t ị cách lãnh đ ị o c ị a ông Di ị m, và c ị Đ ị c Cha Th ị c cũng làm nh ị th ị, nh ị ng chúng tôi c ị n thêm ch ị ng nh ị, vì Đ ị c Cha Th ị c là anh đ ị cao em thì có chi là l ị. Ông Di ị m b ị n m ị i Đ ị c Cha Nguy ị n ng ị c Chi quá b ị sang Hoa kì, th ị y Đ ị c Cha Chi g ị p khó khăn khi phát bi ị u ý ki ị n b ị ng Anh ng ị, ị ng m ị i thêm Đ ị c Cha Hoàng văn Đoàn sang Hoa kì. Đ ị c Cha h ị Hoàng to con, l ị i có m ị t b ị râu quai nón vĩ đ ị i. H ị n n ị a ngài l ị i là m ị t h ị c gi ị b ị ng c ị p cùng mình. Ngài nói thông th ị o Anh ng ị, l ị i bi ị t đ ị c Thánh Kinh b ị ng t ị ng Hi bá lai, c ị ng ị Do thái. M ị t hôm, ngài cùng chúng tôi đi xe đ ị n ng ị m t ị i Manhattan N ị u ị c...R ị t ít linh m ị c, ph ị ng chi là giám m ị c đi xe đ ị n ng ị m, cho nên v ị a th ị y đoàn chúng tôi ba ng ị i (g ị m c ị C ị Ngô) b ị c lên xe, ai cũng ng ị c nhiên. Làm th ị nào mà m ị t ông có b ị râu Quan Công, m ị c áo overcoat khi tr ị i ch ị a l ị nh l ị m, dáng d ị p y h ị t m ị t đ ị o s ị (Rabbi) Do thái, l ị i đi bên hai ng ị i Á đông, m ị t ng ị i mang y ph ị c linh m ị c La mã? N ị u ị c có r ị t đồng công dân M ị g ị c Do thái, và c ị nhi ị n h ị ng ị đ ị y toa xe đ ị n: ai ai cũng ng ị c nhiên vô cùng. T ị i khi ông “rabbi” rút sách Hi bá lai ra đ ị c, thì thiên h ị không còn h ị nghi gì n ị a. H ị ùa nhau t ị i h ị i ngài b ị ng t ị ng yiddish xem có đ ị ng ngài là m ị t ông rabbi không? Lúc này Đ ị c Cha Đoàn m ị i m ị áo ngoài cho h ị xem cây th ị p giá đeo tr ị c ng ị c mà xác đ ị nh mình là Giám m ị c Thiên Chúa giáo, thông th ị o c ị ng ị Hi bá lai mà không bi ị t t ị ng yiddish. Ai ai cũng bò c ị i, đàn ông đàn bà xúm l ị i ôm hôn ông Quan công có b ị râu nh ị các tín đ ị Do thái chính th ị ng.

Tr ị c khi tr ị v ị n ị c, Đ ị c Cha Đoàn, v ị n thu ị c h ị i dòng Đa minh (Dominicans) có nh ị cha Fahey tr ị t ị i m ị t tu v ị n Đa minh ị N ị u ị c thu l ị m “t ị n xin l ị” t ị giáo dân Hoa kì, r ị i

Tác Giả: Tr n Văn Ki m, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

g i v B c ninh cho ngài. Cha Fahey g i tôi tham gia, và công vi c đ ng ti n tri n t t đ p đ c ít lâu thì m t bu i t i khuya, đ ng đ đã đ m 11 gi , Cha Fahey g i đi n báo tin đ ng tr i: Toà thánh Vatican đ c toà Khâm m ng t i Vi t Nam báo tin: Đ c Cha Đoàn nghiêng theo C ng s n!! Ph i l p t c ch m đ t cu c l c quyên b o tr Giám m c Đoàn ngay”. Hai chúng tôi tin r ng Đ c Cha b vu oan, nh ng ch bi t ô m đ u khóc th m. V sau chúng tôi bi t thêm: Đ c Cha Đoàn b bi m sang nhà dòng Đa minh t i H ng c ng. Nh ng m i oan khu t c a ngài t t hi n ra càng ngày càng rõ, vì chính ngài tr c khi r i Vi t Nam, đã b C ng s n đ th ng, và nh v y t t c n i v đ u do đ ng C ng s n dàn đ ng.

Th i gian trôi qua l ng l . Vì ti p t c h c t p luôn c mùa hè, và b ra khá nhi u gi h h c t i phòng Lab i đ c tr ng t ng luôn cho m t s credit vì m nh b ng Baccalauréat Pháp do đ i h c Hà n i c p hai năm 1940 và 1941, tôi lãnh b ng BS Hoá r t s m, đ sau đó theo h c khoa Lí t i tr ng Fordham, th nghi p v i Dr Hess, v giáo s g c Đ c t ng đ t gi i Nobel vì đã có công khám phá ra tia vũ tr (cosmic ray). Đ ng th i cu i tu n tôi v n liên l c v i ông Di m. Th y ông có ph n s t ru t tr c tình tr ng chính tr i tr , tôi mách cho c nên có m t hobby. Tôi v n say mê ch p hình ngay t khi m i sang Hoa kì, nào là Rolleyflex, nào là Leica, l i c m t chi c Graphic l n c . Ch p đen tr ng r i l i ch p m u, và đ r a nh ra gi y, tôi đ c t do s đ ng bu ng t i nhà tr ng t th c c a giáo x . Nh màu Kodak tôi ph i đ a ra ti m, nh ng nh màu Ansco thì tôi r a ngay t i nhà. T i h i tôi theo h c tr ng Forham, tôi càng mê máy nh h n, vì t i đây trong phòng thí nghi m khi mu n phân tích thành ph n các th ch t, các giáo s đ y tôi ph ng pháp dùng đi n th r t cao mà ch p quang ph (spectrum). Cu i cùng hai chúng tôi ghé vào ti m Peerless g n nhà ga trung ng ph 42, và tôi đã giúp ông c l a ch n m t chi c máy nh, l i mua thêm cu n đ y ch p và r a hình. Tôi không ng khi đ m ông C vào ngh ch i thanh l ch này tôi s giúp k x u b ng b i l thanh danh c a T ng th ng Ngô đình Di m: Sau khi h sát ông xong, b n chúng vào bu ng ông l c l i ki m ti n. Ti n không nhi u, nh ng h l m v m t đ p t p chí đ y cách ch p và ch i hình. C nhiên đ i t ng máy ch p là phong c nh và ng i m u. Chúng bèn phao lên là T ng th ng Di m ch i hình kho thân. Báo Photography đâu có thu c lo i Playboy?

Vào giai đ n này, th y ông Di m có thì gi đ m đ o vu v v i tôi, nhi u l n tôi h i c có ý ki n gì v Ch t ch H chí Minh? Cái ngày Ông Bà Ch ng và ông bà Nhu tìm v Phát di m, tôi th c m c không bi t ông Ngô đình Di m không v theo gia đình, thì l u l c đi ph ng nào? Nhi u ng i xì xào: n l i Đ c Cha Lê h u T c v n chính ph , ông H đã m c a cho các ông bà Ch ng Nhu tìm v Phát di m, nh ng v n gi ông Di m l i Hà n i. Tôi mu n bi t m i giao t gi a hai ng i t t x u nh ra sao? Nh ng không m t l n nào, ông Di m bình lu n v i tôi hay b t c ai v ông H .

V sau khá lâu, tôi nghe m t ngu n tin nói r ng: Khi b Hoa kì đ n ép t i đ ng cùng, ông Di m có nh giáo s B u H i làm trung gian m m t vài cu c hoà đàm bí m t v i đ i di n ông H t i Tánh Linh, khi n cho m t s chính khách Mĩ đã đ a vào đó mà g t i cho ông Cabot

Tác Giả: Tr ị n Văn Ki ị m, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

Lodge, đ ị i s ị T ị ng Th ị ng J.F.Kennedy...Nói t ị i Tánh Linh, tôi liên t ị ng t ị i Đ ị c Bà Tapao, pho t ị ng Đ ị c Ma-ri-a ch ị p tay c ị u nguy ị n cho n ị c Vi ị t Nam, m ị t công tr ị nh tôi đã nghe l ị nh ông Di ị m mà đ ị t ngh ị sĩ H ị i t ị i Phú nhu ị n đ ị p t ị ng b ị ng xi măng, l ị i ch ị huy công tr ị nh l ị p t ị ng đ ị i trên ng ị n đ ị i gi ị a r ị ng xanh, ch ị cách Tánh linh có d ị m b ị y cây s ị . T ị ng đã hi ị n linh, và đã tr ị thành m ị t đ ị a đ ị m hành h ị ng.

3- Vua B ị o đ ị i m ị i ông Di ị m v ị n ị c ch ị p chính l ị n th ị nh ị t

Mùa hè năm 1953, trung tu ị n tháng 6, ông Di ị m g ị i tôi mà nói: “ Hoàng đ ị B ị o đ ị i m ị i tôi tr ị v ị n ị c ch ị p chính”. Tôi đ ị t mình. Theo tôi nh ị n xét th ị c tr ị ng, thì các chính khách M ị r ị t l ị là; không ai chú ý gì t ị i Vi ị t Nam c ị . Nhi ị u ng ị i v ị n ch ị a bi ị t ông H ị chí Minh là ai. Th ị m chí có ng ị i (đã h ị c qua trung h ị c) tò mò h ị i tôi: “Th ị a Cha, t ị c m ị ch th ị này là không ph ị i, nh ị ng con không nh ị Vi ị t Nam đ ị ng ch ị nào trên b ị n đ ị , và không bi ị t ph ị n ị Vi ị t Nam còn đ ị l ị i kho ị thân, hay là h ị đã bi ị t m ị c qu ị n áo?!”

Mãi t ị i g ị n m ị t tháng sau khi tr ị n Đ ị n Biên ph ị n l ị n ngày 13 tháng 3 năm 1954 (s ị th ị t th ị ngày 26 tháng 6) và có l ị cũng vì nghe l ị Đ ị c H ị ng y Francis Spellman kêu g ị i, ngày mùng 7 tháng t ị năm 1954 t ị ng th ị ng Eisenhower m ị i lên t ị ng c ị nh gi ị c, khi ông x ị ng lên thuy ị t Domino: “N ị u Vi ị t Nam s ị p đ ị tr ị c s ị c t ị n công C ị ng s ị n qu ị c t ị v ị i Liên Xô và Trung hoa y ị m tr ị Hà n ị i, thì m ị y n ị c Đ ị ng Nam Á s ị khó mà đ ị ng v ị ng đ ị c”. Đó là tình hình c ị m ị t năm sau m ị i x ị ra. Th ị t v ị y, vào gi ị a năm 1953, kh ị p lãnh th ị Hoa kì và nh ị t là trong B ị ch Cung, g ị m c ị T ị ng th ị ng Eisenhower m ị i lên c ị m quy ị n đ ị u năm 1953, không ai l ị u ý t ị i Vi ị t Nam c ị . T ị i sao hoàng đ ị B ị o đ ị i kêu g ị i chí sĩ Di ị m s ị m s ị a nh ị th ị này? Đ ị c h ị i C ị tr ị l ị i r ị t đ ị t kho ị t: “ Đ ị c M ị b ị t đèn xanh, không ph ị n đ ị i vi ị c tôi quy c ị h ị ng là đ ị . Ch ị c r ị ng v ị n ị c nhà r ị i, tôi s ị còn c ị n h ị ti ị p s ị c m ị i h ị n g ị đ ị c đ ị ng ti ị n c ị a M ị c t ị khoa, B ị c kinh và Hà n ị i. Nh ị v ị y là b ị công tôi s ị ng h ị n hai năm ị Hoa kì . Vi ị c tôi tr ị v ị s ị không do Hoa th ị nh đ ị n quy ị t đ ị nh, nh ị ng s ị tu ị thu ị c công cu ị c Hoàng đ ị B ị o đ ị i dàn x ị p v ị i Champ Élizée có hạnh thông hay ch ị ng.” Tôi mù t ị t không bi ị t C ị mu ị n nói gì. V ị i gi ị ng th ị ng h ị i, c ị yên ị i: “Sang Âu châu, g ị p nhà vua r ị i, nhìn th ị y t ị n đ ị sáng t ị h ị n, tôi s ị t ị bên đó đánh đ ị n tín cho Cha theo rồi, đ ị cha thông báo cho các anh em ch ị em bên này yên lòng”.

K ị đó, ông Di ị m r ị i b ị nhà dòng Maryknoll. Lakewood, New Jersey v ị th ị ng nhà anh ch ị Bùi công Văn to ị l ị c không xa góc Đ ị ng b ị c công viên Central Park, ị Manhattan. M ị t phái đ ị n r ị t nh ị g ị m 5 ng ị i là anh ch ị Bùi công Văn, các anh Đ ị v ị ng Lí, Bùi ki ị n Thành và tôi lên hai chi ị c xe th ị t ông C ị ra phi tr ị ng Idlewild. Đ ị ng khi đ ị i máy bay, Ch ị Bùi công Văn la lên: “Kìa! C ị v ị n ị c mà c ị tr ị n không có cà v ị t!” Nghe nói anh Bùi ki ị n Thành (con ông Bùi ki ị n Tín, m ị t trong s ị r ị t ít ng ị i hi ị u bi ị t ông Di ị m không làm ra ti ị n, cho nên th ị nh tho ị ng có góp lí tài giúp ông – tôi bi ị t chi ti ị t này vì chính ông có l ị n nói nh ị cho tôi nghe), đã tình nguy ị n b ị ti ị n mua cà v ị t cho ông Di ị m.

Ngày k^o ti^op, tôi đ^o c^o đ^oi n^o tín t^o Paris: “ Tout va bien” r^oi t^o đó m^ot liên l^oc...

Khá lâu sau ông c^o m^oi g^oi cho tôi m^ot b^oc th^o k^o v^on t^ot r^ong: công cu^oc Hoàng đ^o B^oo đ^oi đ^ou đình v^oi Pháp không xu^oi x^o, và tr^oc tình th^o m^oi, ông ph^oi r^oi nhà ông Ngô đình Luy^on - ch^o là n^oi t^om trú – mà b^o n^oc Pháp, tìm s^ong trong nhà dòng Saint André ở Bruges, n^oc B^o, mà nh^on n^oi ch^o đ^oi thêm. Tôi v^oi tìm t^o đ^on kh^oo c^ou ít nhi^ou v^o thành ph^o Bruges...

Đó là t^ot c^o đ^oi n^o c^oa đ^oi cu^oc “Mĩ đ^oa ông Di^om v^o làm T^ong th^ong và thi^ot l^op Công hoà Vi^ot Nam v^oi c^o vàng ba s^oc đ^o.” S^o th^oc B^och cung không trao cho ông Di^om m^ot công v^on gì, không u^o cho ông Di^om m^ot nhi^om v^o gì, không b^o th^oi cho ông Di^om m^ot đ^ong Mĩ kim nào. Nh^o có bà Bùi công Văn và anh Bùi ki^on Thành ông c^o m^oi nh^on ra b^o cánh c^oa mình còn thi^ou cà v^ot, r^oi th^o đ^ong đ^o có ng^o i khác đ^om m^ot chi^oc cà v^ot mua v^oi phi tr^ong, g^on lên tr^oc ng^o c cho ông....

Đây m^oi là l^on th^o nh^ot năm 1953, Hoàng đ^o B^oo đ^oi v^oi ông Di^om tr^o v^o. Mùa hè năm 1954 nhà vua s^o k^ou g^oi ông Di^om tr^o v^o l^on th^o hai nh^o s^o th^oy sau này.

4- Cu^oi năm 1954, tôi b^o Hoa kì tr^o v^o Vi^ot Nam ph^oc v^o T^ong th^ong Di^om v^oi t^o cách quan sát viên mi^on phí

Năm 1953 đ^ot đ^oc m^onh b^ong BS Physics, tôi chuy^on sang tr^ong New York University uptown không xa đ^oi h^oc Fordham cũ c^oa tôi là bao, đ^o chi^ou chi^ou theo h^oc môn Quantum Physics. Tôi ch^on các môn h^oc kì c^oc này ch^o vì tính tôi thích tìm hi^ou. Ch^o nh^o tôi đã l^on quá tu^oi sinh viên r^oi, đã quy^ot tâm tr^on đ^oi ph^oc v^o giáo h^oi r^oi thì c^on chi ph^oi kh^o công ch^oy theo th^o h^ou b^oi h^om tìm m^onh b^ong làm ph^ong ti^on ti^on thân trong xã h^oi làm gì? Chính vì th^o, h^oc qua các l^op đ^oy ở uptown, và đ^ong khi h^oc ti^op môn Quantum Physics năm th^o hai ở campus downtown, g^on v^o trí hai ngôi nhà ch^oc tr^oi Trung tâm m^ou đ^och, s^o là m^oc tiêu cho nhóm H^oi giáo quá khích phá ho^oi sau này, khi v^oa nghe tin ông Ngô đình Di^om đ^oc hoàng đ^o B^oo đ^oi m^oi v^o ch^op ch^on l^on th^o hai vào gi^oa năm 1954, tôi quy^ot đ^onh b^o h^oc theo ông c^o tr^o v^o Vi^ot Nam.

Sách nói “đ^on tr^ong thay lúc phân kí”, nh^ong cu^oc tôi chia tay v^oi Đ^oc H^ong y Francis Spellman l^oi khác h^on. B^oa c^om li bi^ot đ^oc thi^ot t^oi đ^onh Đ^oc H^ong y g^on nhà th^o St Patrick, Fifth Ave. Quanh bàn Đ^oc H^ong y có đ^oi s^o Vi^ot Nam ông Tr^on văn Ch^ong, và hai đ^oa con c^ong c^oa ngài ng^o i Vi^ot là anh Nguy^on đ^oc Quý và tôi, c^o hai có may m^on đ^oc ngài b^oo tr^o cũng nh^o ngài đã b^oo tr^o ông Di^om h^oi nào. C^om n^oc xong, ngài cho chi^ou phim ghi l^oi c^onh dân B^oc Vi^ot tr^on C^ong s^on ch^oy vào Nam theo ông Di^om. T^oi khung hình m^ot ph^o n^o Vi^ot Nam v^on áo t^o thân th^ot kh^on m^o qu^o, h^ot h^oi m^ot tay b^o con th^o, m^ot tay b^ong hình Đ^oc M^o

Tác Giả: Tr ị n Văn Ki ị m, Lm.
Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

h ị ng c ị u giúp, ngài đã không c ị m đ ị c gi ị t ị . Chính nh ị tôi lúc này, t ị c là 40 năm sau ngày t ị gi ị Đ ị c H ị ng y Spellman, ị n nào nh ị t ị bà m ị đau kh ị , và t ị m kh ị Đ ị c H ị ng y ị y lau n ị c m ị t, tôi cũng không c ị m đ ị c gi ị t ị .

Hi ị n nay anh Quý đã h ị i t ị c. Sau khi đ ị b ị ng Ph D v ị môn Sinh h ị c anh đ ị ng là m ị t nhân viên kì c ị u trong H ị i ch ị ng Ung th ị New Jersey. Khi ông Di ị m đ ị t chân lên Hoa kì ị n đ ị u , Quý cũng m ị i t ị i N ị u ị c tr ị c đó không lâu. Tôi đ ị a hai ng ị i g ị p nhau ị nhà anh Đ ị c Thanh. V ị a th ị y ông Di ị m, Quý ch ị y ị i v ị vai mà h ị i: “Anh m ị i sang đây h ị ? Anh theo h ị c tr ị ng nào?”

Tr ị c khi ông Di ị m đ ị t chân tr ị ị Vi ị t Nam, tôi có t ị p đ ị c m ị t b ị c th ị ông Nhu g ị i tôi v ị giúp chính ph ị . Lá th ị này kh ị i cho kí ị c tôi nh ị ị i m ị t câu chuy ị n vui vui x ị y ra khi tôi m ị i n ị m đ ị c m ị nh b ị ng MS Physics trong tay. H ị i đó, th ị chi ị n th ị hai ch ị m đ ị t ch ị a lâu, c ị th ị gi ị nh ị t là các n ị c Âu châu, h ị ng say tái thi ị t x ị s ị . Vì v ị y sinh viên t ị t nghi ị p đ ị i h ị c v ị i b ị ng Bachelor degree b ị t lu ị n là môn gì, đ ị u không thi ị u c ị h ị i tìm cho mình m ị t vi ị c làm ngon lành. C ị m ị y tu ị n ị tr ị c ngày phát b ị ng, các h ị ng ị n đ ị u m ị v ị n phòng ngay t ị i khuôn viên nhà tr ị ng đ ị k ị g ị i nhân tài. Tôi t ị t nghi ị p MS t ị i Forham v ị i ngo ị i ng ị là t ị ng Đ ị c, tên tôi ị i mang v ị n K r ị t thông đ ị ng t ị i Đ ị c. C ị ba nguyên t ị : khoa h ị c, Đ ị c ng ị và v ị n K tác h ị p v ị i nhau, làm thành m ị t lá th ị c ị a b ị ngo ị i giao Đ ị c, m ị i tôi tr ị v ị ph ị c v ị cho Vaterland! C ị nhiên tôi ph ị i t ị ch ị i c ị hai ị i m ị i t ị ng ị i Đ ị c cũng nh ị t ị ông Nhu. V ị i bào đ ị ông Di ị m, tôi xác đ ị nh mình đã làm linh m ị c thì tr ị n đ ị i s ị m ị t lòng gi ị ng đ ị o không làm chính tr ị , nh ị ng c ị nhiên tôi s ị làm th ị n dân t ị n tu ị ph ị c v ị t ị qu ị c .

Tôi v ị t ị i Vi ị t nam, thì ông Di ị m đã bình đ ị nh xong x ị s ị và th ị c hi ị n xong vi ị c tr ị ng c ị u dân ý cho phép ông t ị Th ị t ị ng b ị c lên làm T ị ng th ị ng thay th ị vua B ị o đ ị i. Nhìn vào hi ị n tình Iraq đòi h ị i Hoa kì hi sinh không bi ị t bao nhiêu m ị ng ng ị i, và chi phí không bi ị t bao nhiêu t ị m ị kim, mà vi ị c ị n v ị n ch ị a hoàn thành, ng ị i ta m ị i nh ị n ra đ ị c tài kinh bang t ị th ị c ị a ông Di ị m siêu vi ị t t ị i ch ị ng nào. Đ ị ng nh ị câu ng ị n ng ị bình dân “ Tró i voi b ị r ị ” và m ị t câu bình dân h ị n n ị a: “Tay không b ị t chó cái.” Ông đã đ ị n th ị ng đ ị c mã tái t ị o giang s ị n mi ị n Nam trong m ị t th ị i gian k ị ị c.

Đ ị c tin ng ị i b ị n vong niên tr ị v ị , ông nh ị Bác sĩ Tuy ị n t ị i tr ị ng ch ị ng vi ị n Phát di ị m ị Phú nhu ị n m ị i tôi vào dinh đ ị c ị p. Bác sĩ nói: “Cha s ị vào ị i c ị a t ị n”. Tôi h ị i “Sao ph ị i vào ị i c ị a t ị n?” Bác sĩ đ ị p: “V ị ý t ị ng th ị ng mu ị n nh ị v ị y. Nhân t ị n xin h ị i: Cha có xe h ị i không.? “ Tôi tr ị ị i: “Mình s ị đ ị t c ị”. Bác sĩ nói : “Nh ị th ị cũng đ ị c”.

Th ị là đúng gi ị và đúng v ị trí đã h ị n, tôi xu ị ng kh ị i chi ị c t ị c xi tí hon - m ị i ị Mĩ v ị tôi th ị y chi ị c t ị c xi ị Sài gòn nh ị bé quá ch ị ng – thì th ị y c ị a m ị c ị hai cánh, m ị t s ị ng ị ị m ị c đ ị ng ph ị c Vi ị t Nam (không ph ị i quân nhân) x ị p hàng đ ị ng chào, r ị i h ị đ ị n tôi lên l ị u t ị i m ị t phòng ị đ ị u cánh trái dinh Đ ị c l ị p, có T ị ng th ị ng Ngô đ ị nh Di ị m trong b ị qu ị c ph ị c ng ị i đ ị i. Sau nghi ị thông th ị ng, hai ng ị ị u ị ng trả do đ ị m gia thu ị c cũng v ị n kh ị n áo Vi ị t nam ph ị c th ị ...Th ị y T ị ng th ị ng v ị n nh ị n tôi là b ị ng h ị u vong niên, tôi đánh b ị o h ị i Ng ị ị hai câu đ ị ng v ị ng v ị n trong đ ị u: 1/ “T ị i sao T ị ng th ị ng ph ị i tru ị t ph ị Hoàng đ ị B ị o đ ị i?” Đ ị p: “ Vì chính nhà vua mu ị n tru ị t ph ị tôi, sau khi tôi đ ị p yên b ị n theo Pháp phá h ị i qu ị c gia, và thành l ị p xong m ị t chính ph ị có đ ị y đ ị s ị c ho ị t đ ị ng. Té ra nhà vua đã l ị i đ ị ng tôi nh ị m ị t con c ị thí nh ị n v ị c đ ị n đ ị ng ph ị c b ị ch mà thôi. Tr ị c sau Hoàng th ị ng v ị n nuôi m ị ng m ị t ngày s ị tr ị i Hu ị ng ị i lên ngai cũ các vua Nguy ị n. Tôi đã h ị a khi đ ị c hoàng đ ị m ị i v ị ch ị p chính thì mình s ị v ị ng nghe các thánh ch ị sáng su ị t c ị a ngài. Nh ị ng thánh ch ị đòi tôi rút lui vào lúc qu ị c s ị còn ng ị n ngang, thì nh ị t đ ị nh là thi ị u sáng su ị t, làm sao tôi có th ị ph ị ng m ị nh thánh ch ị đ ị c?” Câu h ị i th ị hai: “ T ị i sao T ị ng th ị ng gi ị n Đ ị c Giám m ị c Lê h ị u T ị ?” Đ ị p: “ Tôi đâu dám gi ị n Đ ị c Cha? Ch ị có Đ ị c Cha gi ị n tôi mà thôi . Khi tôi m ị i ngài tránh n ị n vào Nam, ngài đã không ch ị u. Cha còn nh ị ch ị ng? Cu ị i năm 1952, tôi có nh ị Cha biên th ị cho Ngài mà căn đ ị n ch ị m đ ị t ch ị ng trình xây tr ị ng Louis Pasteur ị Hà n ị i, đ ị dùng ti ị n mua đ ị t xây nhà ị Sài gòn phòng b ị n. Ngài đã không nghe khi ị n cho đ ị a ph ị n Phát di ị m b ị y gi ị lâm vào c ị nh c ị c ị v ị ng l ị y Phú nhu ị n. T ị i giai đ ị n hi ị p đ ị nh Genève, tôi h ị t s ị c h ị hào dân lành b ị B ị c vào Nam, thì Ngài l ị i đòi tôi làm m ị t v ị c m ị ng t ị ng đ ị y máu x ị ng, là giúp Ngài c ị th ị t ị i Phát di ị m! Cha ị i! Tôi r ị t đau kh ị vì m ị t m ị t ông b ị n c ị tri, t ị ng là ân nhân c ị a tôi và cùng tôi xu ị t thân t ị Qu ị ng tri!” Thú th ị c, tôi r ị t m ị ng th ị m khi th ị y Đ ị c Cha T ị vào Nam đã né tránh các ho ị t đ ị ng chính tr ị và quân s ị .

Xin l ị n n ị a vi ị t v ị ông Nhu. Tôi t ị h ị i: t ị i sao có l ị nghi r ị m rà ti ị p đón tôi vào dinh đ ị c l ị p nh ị k ị trên? Tôi tin r ị ng đó là sáng ki ị n riêng c ị a T ị ng th ị ng Ngô đ ị nh Di ị m, và hình nh ị không đ ị c ông Nhu tán thành cho l ị m, khi ị n cho t ị đó v ị sau trong nhi ị u đ ị p g ị p g ị , ông Nhu n ị u không ngu ị i l ị nh, thì cũng không bao gi ị t ị ý th ị nh tình v ị i tôi. H ị i ông Di ị m còn ị N ị u ị c, m ị t hôm chúng tôi t ị n b ị g ị n nhà anh Ch ị Bùi công Văn – thì anh Bùi công Văn xin ch ị p hình ông C ị và tôi, vai sánh vai chung trong m ị t t ị m hình. Ông Ngô đ ị nh Di ị m cho phép ngay, và cách đây ch ị ng 20 năm, tìm đ ị n Virginia thăm ông bà h ị Bùi l ị n sau cùng, tôi còn th ị y Album gia đ ị nh v ị n gi ị t ị m hình này, nh ị ng t ị m th ị hai tôi đ ị a v ị Sài gòn đ ị u năm 1955 đã b ị ông Nhu sai ng ị ị t ị i t ị n nhà thu h ị i đ ị hu ị đi (vì s ị tôi không x ị ng đánh đ ị ng sánh vai v ị i T ị ng th ị ng?) S ị c ị x ị y ra vào qu ị ng năm 1961.

Có l ị n tôi h ị i: làm th ị nào mà T ị ng th ị ng th ị c hi ị n công cu ị c bình đ ị nh xu ị x ị nh ị v ị y? Đ ị p: “ Ng ị ị Pháp dùng các tay chân còn trung thành v ị i h ị , nh ị t nhóm Bình Xuyên c ị a B ị y Vi ị n và t ị ng H ị nh, đã tìm h ị t cách phá h ị i qu ị c gia. Đ ị ng th ị i Hoa th ị nh đ ị n c ị êm re. Đ ị ng lúc b ị i r ị i vì quân đ ị i thi ị u võ khí thì may thay, Vòng a Sáng ph ị trách m ị t kho đ ị n l ị n c ị a Pháp thi ị t l ị p ị mi ị n Trung (C ị nói rõ tên v ị trí mà tôi quên m ị t) t ị ý ch ị ti ị p l ị u v ị Sài gòn. Tôi ao ị c hi ị u bi ị t: Vòng A Sáng là ai? Và lòng trung thành h ị u hi ị u c ị a nhân v ị t ị y đã

Có phải Hoa Thủ nh Đ n đã đ a Ông Di m v làm T ng th ng Đ Nh t C ng Hoà Vi t Nam

Tác Giả: Tr n Văn K m, Lm.

Thứ Hai, 21 Tháng 2 Năm 2011 07:43

Durbrow, đánh đ n v Hoa th nh đ n: “It may be necessary to consider alternatives to Diem”.

Tin l t t i Hà n i, B c kinh và M c t khoa!!! Hoa kì thua tr n Vi t Nam t ngày hôm y; ông Di m nh n án t hình cũng ngày hôm y: mùng 4 tháng ch p năm 1960!!!. Tuy nhiên ông còn c g ng c m c thêm ba năm n a, trong tình tr ng càng ngày càng lo n l c: v Ph t giáo xu ng đ ng; v xô xát gi a đám côn đ m o x ng là Ph t v i đám thanh niên Thiên Chúa giáo, v treo c Hu , v hoà th ng t thiêu...Ngày 5 October đ i s Cabot Lodge (thu c đ ng C ng hoà, trình u nhi m th ngày 21 tháng 8 năm 1963) báo cáo lên T ng th ng J.F. Kennedy (thu c đ ng Dân ch): “The coup against Diem is imminent” . T i ngày mùng 2 tháng m t (November) 1963, “Kì nhân Á châu” đã b Nguy n văn Nhung b n ch t th m lên trong m t chi c thi t giáp xa, sau khi ông đã t ý đ u hàng. Than ôi! Nghĩ t i Saddam Hussein nhà đ c tài Iraq ăn gian t n Liên hi p qu c bán đ u c u đ ói, l i gi t h i bi t bao nhiêu công dân c a ông, nh ng đ c tha m ng khi ông đ u hàng, mà ng m ngùi thay cho T ng th ng Ngô đ nh Di m kì nhân b c m nh.

Tôi m n phép đ ng bút n i đây.

P.S. (dành riêng cho hai đ a ch sau, không đ c ph bi n):

Bài chép làm hai b n,

m t b n g i cho báo Văn ngh Ti n phong đ lên báo

m t b n g i cho Linh m c Tr n Cao T ng đ lên đ n v ng www.dunglac.net

Tác gi : Tr n Văn K m, Lm.